

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDEKEN

Egész évre ... .. 360 Lei.

Fél évre ... .. 180 Lei.

Negyed évre ... .. 90 Lei.

Havonta ... .. 30 Lei.

Hirdetések díjazás szerinti
vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Koncert.

A piasztron világít, a briliánsok ragyognak, kiesztergályozott mozdulatok és kimunkált szavak pókhálójába rejtegetik gondolataik és szándékaik dugárúját a diplomaták. Megint szétpukkant egy békekonzferencia szappanbubó rékja és ismét latra kerül egy háboru lehetőségének mérlegelése. A nagyvezérkarok szelismográfja ér zékenységgel reagált újból minden neszre, ami Lausanne felől zörrent. Ha a török követ egy árnyalattal fölemelte hangját, valahol Kanadában népesebb lett egy kasszárnya. Ha Curzon rövidebb mondatokban pattogta el a moszuli petroleum forrásokhoz támasztott s a keresztények védelmének jelszavába pakolt igényét, az angorai kormány mellé küldött orosz ügyvivő súlyos szavakat bujtatott el a chiffre számjellelbe.

Mintha az egész világnak gazdasági felkészültsége és katonai szervezettsége egy rettenetes zenekar lenne. Hol van az a Wagner Rikárd, akinek tomboló fantáziája ilyen instrumentális zenét s ennyit új hangszert el tudott volna képzelni: a francia diadalmamor vadlaskürtjét, a német szenvedés csellóját, az amerikai önzés réztá-

nyérját, az angol üzletienség béke-szólam fuvolását — és Lausanne lett volna a dirigens.

Most szétszaladtak a lausannei diplomaták s a szmirnai öböl bejárait aknamezőkkel zárták el a Boszporus felől. Ki fogja, ki tudja megfizetni azt az árat, amit a hamrui petroleumvidékek követelnek még meg. A petroleum-konzferenciák végigöntik csatakos, habzó iszapjukat Európa fölszaggatott, éhséggel, vérrel meggyalázott ölü földjé. Genuában az orosz petroleum mezők birtokáért birkózta, most Moszulért s a hamrui petroleum kincsekért folyik a petrolörök harca.

„Örök a bestia” — jajdult föl megkínzott látomásában a költő s jaj, nem szent Pálnak, hanem Gal Monak volt igaza. A háboru istene, a pogány Mars most veszi birtokába az utolsó szirtfokokat is, a miiket emberi szivekből építettek föl gátul a vízőzön utja elé. Ha valami jószágos Istennek kedve telnek a tizlójátékban s haragjának csóvját ledobná a hamrui petroleumtavakra, rá gígaszi robbanás dörogné, felhőket nyaldosó lángcsóvák írják föl az egek pergamentjére — az áment. Mert azt a határtalan energiát, azt a fantázia mérőőnjával is fölmerhetetlen mun-

kavégzést, ami ezekben a föl nem tárt petroleum kincsekben szunynyad, csak a gyilkolás monstruozus gépeinek hajtására használja föl a koronájával megcsufolt természet ura, — az ember.

Genuában is, Lausanne-ban is nem a világ békéjéről tanácskoztak a hivatásos békekövetek. Nem presztizs-kérdések felett vitatkoztak, hanem azért tolyt a szavak és szónoklatok ádáz harca, hogy mindegyik fél minél több gazdasági előnyt tudjon magának megka-

parifani. Kultura, humanizmus, munka, az emberi élet kimélése... mind oly szavak, amelyek a konzferenciák szótárából hiányzanak. Egyszer a szénért, máskor a petroleumért fenik a szuronyokat és fütik teljes gözzel a csatahajókat. Az emberiség mindig remeg, ha a diplomaták a világ valamely szép helyén tanácskozára gyűlnek özsze, mert több, mint bizonyos, hogy az ő bőrére megy a diplomáciai játék, az ő halotti indulóját játsza a diplomaták konzertje.

Jorga lemondását nem fogadták el

(Tanárok a numerus clausus ellen. — A kereskedelmi akadémiáról kintasztott diákok.)

Bucurestből jelentik: Anghelescu közoktatásügyi miniszter levelet intézett Jorga professzorhoz, amelyben közli, hogy nem veszi tudomásul a professzori katedrjáról való lemondást és kéri Jorgát, hogy másítsa meg elhatározását. A bucaresti egyetem nagy kollégiuma tegnap összeült, hogy az egyetem megnyitásának kérdésével foglalkozzék. A kollégiumban Pantescu orvostanárt kivéve, az összes tanárok a numerus clausus megvalósítása ellen foglaltak állást. Végleges határozatot az ülésen nem hoztak, hanem azt péntekre halasztották.

Clujról (Kolozsvárról) jelentik: Tegnap délelőtt kellett volna meg-

nyilnia az itteni egyetemnek, de Jakobovics rektor még nem érkezett vissza Bucurestből és így az egyetem megnyitását elhalasztották péntekre. A kereskedelmi akadémiát tegnap megnyitották. Az előadáson a zsidó vallásu hallgatók is megjelentek. Román kollégáik felszólították őket, hogy hagyják el a tantermet. A zsidó hallgatók nem akartak komolyabb komplikációt okozni és ezért a felszólításnak eleget tettek. Mindjárt utána azonban küldöttség keresette fel az akadémia igazgatóját, Ciortea, akit arra kértek, tegyen intézkedéseket arra nézve, hogy az előadások a ők is zavartalanul láthatassák. Az igazgató kijelen-

Művész-fotografiák.

RIPPL-RONAI JÓZSEF

Becsöngetek a Kelenhegyi-ut 12. szám alatt levő műteremház első emeletén Rippl-Rónai József lakásába. Kis idő múlva kulcs csikorul, nyílik az ajtó és megjelenik egy borzas fej.

— Kít tetszik keresni? szól egy mély hang.

Megmondom, hogy Rippl-Rónai mesternél akarok tisztelegni.

— Tessék beljebb kerülni.

A műteremben vagyok. A borzas-fejú ember egy spanyolfal mögé megy, inget vesz magára és kéri, kít tiszteleg. Megmondom, a kissé barátságatlan hang most megszéledül:

— Tessék kissé körülnézni. Tegnap jöttem meg Somogyból, későn keltem s így még nem készülttem el a toalettal. Tessék megnézni azokat a könyveket az asztalon. Molnár Ferenc legújabb darabja: „Az égi és földi szerelem”. Illusztrációit készítettem hozzá. Most

letünk készen a munkával, Drága könyv. Van példány, amely 30 ezer koronába kerül. Ebből vették a legtöbbet. Van 24 ezer, 15 ezer és 8 ezer koronás példány. Az egészből ötszázat készítettek. Ez az illusztráció a legutolsó munkám. Nézze meg az állványon Darvas Lili portréját. Ugy festettem, ahogyan az előadáson van: sminkelve. Nagyon tehetséges nő.

Most már előjön a spanyolfal mögül. Érdekes, őszes haja rendezsen meg van fésülve. Ő az, Rippl-Rónai József, a legkeresettebb magyar festőművészek egyike.

— Bocssáson meg, hogy negligésben fogadtam. Későn érkeztem Somogyból, aztán későn keltem. Nem csak ezt a Molnár-könyvet illusztráltam, hanem Az Est hármaskönyvébe is firkantottam valamit. Nézze meg, érdekes könyv ez. Hogy mikor rendezek kiállítást? Legközelebb az Ernst-muzeumban. Már készen van az anyag. Azért is jöttem fel Somogyból, hogy megbeszéljem a kiállítást. A velen-

cei nemzetközi kiállításról most hozták haza a képeimet. A rámák megsérülve, egyik-másik képem átlukasztva. Nem nagy gondot fordítottak rájuk, mikor hazahozták őket. De amikor kérték őket, ugyancsak rimázkodott a Nemzeti Szalon. El is ment a kedvem, hogy máshová vigyék a dolgaimat. Stockholmból most hozták őket haza. Nem nagy örööm telt a dologban. Nem is adom ki többé őket. Ezért nem engedem az utóállamokba sem lévinni. Féltem a dolgaimat. Most nemrég megmutattuk, hogy mit tudunk: a Szinyeyi-Merse Társulat tárlatán. Hát az nagyszerű volt. Ember-ember hátán tolongott. Ugy álltak a termekben, mint heringek a hordóban. De nemcsak a kiállítás megnyitásának napján volt ez így, hanem az egész idő alatt. A rendőrségnek kellett fenntartani a rendet. Defőztük a Mücsarnokot, amely külön termet sem akart adni, pedig hát vagyunk valakik: ott van Csók Pista, Iványi-Grünwald, Fő-

nyes Adolf, Vaszary János. Egész jó nevek

Mutatja a régi képeit. Egyiket-másikat reprodukcióból ismerem. Bizony alapos árakat kér értük a mester. Van egy képe, amelynek kétmillió korona az ára. A hatszáz ezer, négyszázezer, háromszázezer koronás képek gyakoriak. Egy-egy rajzának az ára 20—25 ezer korona.

— Egy pár cipő és egy ebédvacsora telik egy rajz árából — mondotta mosolyogva a mester.

Valahogy Ady Endrere terelődött a beszélgetés. Jó barátja volt.

— Nézze ezt a levelet. Akkor írta szegény Bandi, amikor hazakerültem a francia internáltságból. Azt írta benne, hogy szebb vagyok, mint Bródy Sándor. Ez nagyon fájt Bródynak. Ő is szegény megjárta. Most itthon van. A szívet fájlalja. Valahol Budán lakik az egyik gyógyfürdőben.

Átmentünk a lakoszobába. A falakon eredeti japán és kínai rajzok: finomak és artisztikusak. Né-

tette, hogy az ügyben éppen a kuituszminiszter rendeletét várja. Ő egyelőre nem szüntetheti be az előadásokat, mert ez hatáskörét tulépné. Neki módjában állott tizenöt napi szünetet elrendelni, de ez az idő már letelt és most meg kellett kezdeni az előadásokat, amíg a miniszteriumtól újabb rendelkezést nem kap. Az esetről azonban jelentést fog tenni a miniszteriumnak. Az előadásról kirekesztett hallgatók táviratilag értesítették a minisztert az esetről és elhatározták, hogy küldöttséget is menesztenek Bucuresstbe.

Duca beszámolt.

(A szovjet kiadja a moszkvai kincsekét.)

Bucuresstől jelentik: Ma déli előtt Constantinescu földmívelésügyi miniszter lakásán minisztertanács volt, amelyen elhatározták hogy a Jassyi egyetem rektorává Simionescu tanárt nevezik ki. Tárgyalták még a megüresedett magyarigeni mandátum dolgát és a mandátumra Methes Péter jelölését ajánlották a pártnak. Ezután Duca külügyminiszter beszámolt a török béke delegáció vezetőjével folytatott tanácskozásairól. A külügyminiszter egy nyilatkozott, hogy az Izmed basával folytatott tárgyalások a közeli tartós békére nyitnak kilátást.

Az Indreptarea közli: A szovjet-kormány elhatározta, hogy a moszkvai kincsekkel együtt elzalogosított értékpapírokat, amelyek szintén magántulajdon képeznek, kladja a román kormánynak. Ellenszolgáltatásul a román kormány megengedte, hogy Bessz arábiából bort, zabot és árpat szállítsanak Oroszországba. Miután a megállapodás már létre is jött, a román kormány megbízottia Moszkvába utazott, hogy a részleteket megbeszélje a szovjetkormánnyal.

A Lupta jelentése szerint az alkotmányreform megszavazása

hány francia mester rajza: ajándékok. Egy-két kisebb szobor, a mester feleségének díjazott művészi kézimunkája. Egy Rembrandt-rajz Utón kapta egy nő-ismerősétől. Az a megjegyzése, hogy Rembrandt jókedvében rajzolta. Megemlítettük, hogy Aradon él Petrovics Arzén ny. műszaki tanácsos, akinek vagyonokat érő rézkarcgyűjteménye volt.

— Hallottam róla. Azt is tudom, hogy elkótya-vetyélte. Be kár!

A beszélgetés erdélyi művészekre terelődött. Csak Thorma Jánost ismeri, meg Gyárfás Jenőt.

— Igaz, Petrovics muzeumlazgató, aki magas nivóra emelte a Muzeumot, talált néhány értékes Gyárfás-festményt. Be kár, hogy Gyárfás visszavonult!

Ezután, francia internáltságáról beszélt. Nem bántak vele rossz szul. Egész idő alatt rajzolgatott. Néhányat megmutatott. Majd előkerült egy vastag tömb, telve rajzokkal, akvatintával, színes ceruzarajzokkal és sok-sok erotikus rajzzal, amelyeket legközelebb ki is fog adni.

után a törvényt az Igazságügyminiszter a király elé terjeszti, aki az új alkotmányra a parlament előtt fogja letenni az esküt.

Az üzletek bezárása.

(A belügyi államtitkárság döntése.)

Állandó zavarokat okozott, hogy minden városban más és más módon szabályozták a helyi hatóságok, mikor kell az üzleteket bezárni, mikor lehet nyitva tartani. A clujji (kolozsvári) belügyminiszteri vezérigazgatóság ugyan már a múlt év január 18-án szabályozta ezt a kérdést rendeleti uton, de ez is többféle magyarázatra adott alkalmat. Az Aradi Kereskedők Köre az Arad-bánati Szövetséggel kapcsolatban december elején tartott aradi nagygyűlésén tárgyalta ezt az ügyet és felterjesztés ment az államtitkársághoz a rendelet helyes értelmének megállapítása és közzévé végett. Az államtitkárság 89075—1922. szám alatt a Szövetség székhelye szerinti illetékes timisoarai rendőrprefektushoz küldött leiratában a hatóságok mihez tartása végett közölte, hogy miután a regatbéli 1910. évi vasárnapi munkaszüneti törvény hatálya nincs kiterjesztve a csatolt részekre, nálunk a törvényhozási egységesítésig az 1891. évi magyar törvény van hatályban a consiliul dirigent LII. sz. 1920. évi rendeletének módosításaival, tehát a magán vállalatokkal szemben betartandó az a rendelkezés, hogy csakis az 1921. évi minisztertanácsi rendeletben meghatározott nemzeti ünnepeket (az egyesülés ünnepe május 23-án és a hősök ünnepe változó napon) kötelesek megünnepelni, ellenben vallási ünnepek közül csakis a vasárnapot, s minden egyéb vallási ünnep megtartása kizárólag az érdekeltek tetszésétől függ. A timisoarai rendőrprefektus ezt a leiratot 2610—1923. szám alatt vette tudomásul és kiadta az Arad-Bánati Kereskedők Egyesületek Szövetségének mihez tartása végett.

— Ezt a Képet nézze meg. A szüleim, amikor aranylakodalmukat ülték. Mennyi szeretet ömlik el az alakokon.

Mintha a hangja fátyolos lett volna és a szemébe könnyek szöktek volna. Kegyelettel emlékezett meg az öccséről is, aki szegény ember volt, de kis jövedelme dacára szenvedélyes műgyűjtő volt és gyűjteményét Kaposvárnak hagyományozta. Előkerültek a kaposvári kastélyról, a mester családjáról készült fényképfelvételek, a Rippl-Rónairól irt újságcikkek. Valamennyit gondosan őriz és gyűjti. Lassanként egészen felöltözködött, már a télikabátját is felvette, de még megemlékezett a saját irodalmi munkásságáról, egy könyvről, amelyre talán büszkébb, mint a képeire. Már déli egy óra elmúlt, amikor lejöttünk a műterem-házból, ahová az ott lakó művészek iskolásfiai hazatértek. A csendes budai hegyek között allig egy-két ember járt, amikor elbucsztam a mestertől, aki lassú, tempós lépésekkel nekivágott a városnak.

Károly József.

A szövetség hitelesített másolatokban továbbította a rendeletet a hozzátartozó összes egyesületekhez, így az Aradi Kereskedők Kö-

A jubiláló Ujarad. (Érdekesek a németek és svábok telepítéséről.)

Az ujaradiak jubileumi ünnepségéről irt mai cikkemben németeknek neveztem az ujaradiakat és egyszer sem tettem említést svábokról. Különös lehet ez ma, amikor a sváboknak hatalmas sajtójuk és erős politikai pártjuk van Romániában. Szándékosan irtam németeknek Ujarad lakóit, pedig ők saját maguk is sváboknak nevezik magukat. A svábság történetének egyis alapos ismerője, dr. Neff Ferenc ujaradi ügyvéd, akivel tegnap beszélgettem, figyelemztetett erre az érdekes megkülönböztetésre.

A bánági német telepéseket, akik 1720—30 közötti években költöztek erre a területre, általában sváboknak nevezik. És joggal, mert tulnyomó részük őseredeti sváb származású és német tájszólásuk majdnem teljesen azonos. Zúrichtól északra Bajorország és Württemberg között volt a Svábkerület, amely azelőtt Sváb hercegség nevet viselte és uralkodója a sváb herceg volt. Erről a területről és környékéről került ki a Bánág német lakossága. Az ujaradiak azonban és néhány más bánági község lakói is, mint dr. Neff Ferenc mondotta, számos egykori okmány tanúsága szerint a Rajna vidékéről, Schwarzwald, Saar és Hesen területéről, vagyis északibb vidékekről származnak és így a svábokkal szemben északnémet eredetűek. Ma azonban már a Bánág és Aradtól északra eső területek német községeinek lakosságát minden megkülönböztetés nélkül sváboknak nevezik.

A német telepesekkel egyidejűleg sok más nemzetiségű családot telepítettek a Bánágba: franciákat, olaszokat, sőt spanyolokat is. A Bánág hosszú ideig állott török uralom alatt s a számos ember öltön át mindent törökké tettek. A régi magyar lakosság férfiai elcipeltek katonának, ki janicsár, ki szpáhi lett, harcolt és elpusztult messzi Ázsiában és török prédák lettek a lányok, az otthonmaradtak pedig a fajfentartó elem hiányában lassan kihaltak. Nem csoda ez: lehetett olyan magyar, akinek a török már az ukapja hátából hasított szíjat és még a dedunokája talpát is megverette mogyorófabot tal. Sokáig ült a török Bánágban nagyon és ezen a részen különösen törökké tett mindent. A régi falvakat elporlasztották az esztendők és művelő nélkül a termő föld is leromlott. Egy mocsár, ingovány volt minden Aradtól Versecig az alatt meg Keveváráig, vagy az ismertebb nevű Szendrő váráig futóhomok, sivatag — még ma is maradt belőle Déliláti vidéken.

réhez is. Az egyesületek a rendelkezésnek megfelelően állapítják meg az ezután követendő egyöntetű eljárását.

Erre a területre jöttek a telepesek. Amikor a törököket kiverték, ami civil muzulmán csak volt, mind igyekezett délnek, régi honába vissza. Nagyon soknak nem sikerült az út, bizonyosan, mert Szajvojai Jenő herceg, aki ekkor már jó ötvenes éveiben lehetett, nem igen kimélte a vért. Nagy vérengző volt ez az öreg, világhírű hadvezér, bár papnak nevelték ifjúkorában. De elég az hozzá, hogy a vidék alaposan kiürült. És Mercy generális, a Bánág kormányzója rendkívüli találékonysággal vetette meg a mai legvirágzóbb és leggazdagabb országrész alapját. Császáranak, VI. Károly német-római császárnak (aki III. Károly néven volt magyar király) hatalmas birodalmából kit szép szerével, ingyen földdel, ajándékkal, pénzzel, kit pedig erőszakkal a kipusztult vidékre telepített. Ki tűnő kormányzó volt Mercy gróf (grófságát is ekkor nyerte: 1720-ban) de sorsa katonasors volt, mint parancsnokló tábornok egy olasz vár ostrománál golyót kapott és halt szép katonahalált.

Az ujaradiak önként vállalkoztak a Bánágban szerencsét próbálni, mint azok, akik ma Argentínába vagy Brazíliába vágnak, de sokan bizony büntetésből kerültek ide. Tutajra pakolták őket ott, ahol még vékony a Duma vonala a térképen és hozták száműzetésbe, messzi nyugatról keletre. Neff Ferenc dr. mesélte a zádorlaci ősök történetét.

Zúrichtól északra a Schwarzwald déli vidékén valahol volt Sankt Blasius kolostor. Nagyvágyon püspök volt a kolostor ura, hatalmas uradalmat birt és erős kezű lehetett nagyon, mert jobbagyái, a nép, egyszer csak felázadt ellene és elindult a kolostor ellen, amit a császári csapatok gyors megjelenése mentett meg akkor a hirtelen pusztulástól. A lázadókat összefogdosták és a Bánágba leportálták. Egy csoportjuk alapította a mai Zádorlakot.

A zádorlaciak más szempontból is figyelemre méltók. Allemann származásuk, mint a Habsburgok és nyelvjárásuk különlegességét máig is megőrizték. Nyelvüknek külön irodalma is van és Hebel nevű allemann költő általánosan ismert. A bánágiaknak is vannak híres íróik. Nemrégiben hunyt el egyike a legnevesebbeknek: Karl Müller von Guttenbaum és a fejlett sváb irodalom több világhírű íróra büszke.

Kócsy Jenő.

tek megszállása miatt ötszöröse emelkedett és ezzel sem képesek ellátni minden üzemüket és kötelezettségüket.

Hogy áll a leu?

Február 14-én fizettek 100 lelért:

Párisban 7:80 frankot
Zürichben 2:60 frankot.
Budapesten 1400 koronát
Brüsszelben 8:90 frankot
Bécsben 33200 koronát
Newyorkban 46—centet
Belgrádban 48:75 dinárt
Londonban 1 font 1100 lei.

Az ellenzéki blokk.

(Sikerül? — Nem sikerül?)

Romániában az ellenzék még soha sem fejtett ki akkora akciót a kormány megbuktatására, mint most. Soha akkora szóradat, mint most, nem ömlött, a vádak özöne soha sem volt oly nagy, mint most. A vádakkal kapcsolatban a szónokok a jóslásig a vízióig mentek. Fenyegettek mindennel s a kormány rendületlenül áll. Az emberek sokféleképen magyarázzák ezt az ellenzéki akciót. Némelyek azt mondják, hogy az ellenzék éppen azért veszítette el a játszmát, hogy nem ment be a parlamentbe és hogy nem vett részt a koronázáson. Megegyezik azonban valamennyi vélemény abban, hogy az ellenzék nem képes egy közös akcióra tömörülő sziklaszilárd blokkot alkotni.

Ezt a blokkot igyekezett megteremteni a Take Ionescu kormány volt igazságügyminisztere, Toma Stelian, aki a napokban néhány liberális képviselő által is aláírt felhívást intézett az ország valamennyi pártjához és az ország közönségéhez, hogy tömörüljenek egy hatalmas blokkba a kormány megbuktatására. A kísérlet nem új, hisz tudjuk, hogy eziránt már történtek kísérletek, de minden eredmény nélkül.

Stelian felhívására újból megtörténtek a kísérletek s mindenki mármár azt hitte, hogy a blokk létrejön, mert Toma Stelian is a román politikai közélet egyik leghivatottabb embere. De nem sikerült még most sem összehozni a blokkot. Az „Adevărul” most arról értesül, hogy a sikertelenség azon mulik most is, mint a múltban, hogy az egyesülendő pártok blokkja nem talál magának közösen elfogadható vezért. A múltban nem tudták elfogadni Averescut, sem Maniut és Vajdát, vagy Lupu dr.-t, vagy Michalachét. Akkor a párt árnyalatok hiúsították meg a blokkot, most ezekhez járult az egyéni kvalitás és az ország rétegeivel való közösség kérdése. Az eddigi pártvezérek tehát mint pártvezérek estek bírálat alá most, amikor Toma Stelian is jelentkezik. Kérdés lett az is, hogy lehet-e a blokk feje, bár ideiglenesen, olyan ember, akinek néhány elvbarrátján kívül pártja nincs? Az nem jöhet tekintetbe, hogy most alkalomadtán néhány politikus csatlakozott hozzá. Hozzájárul ezeken kívül a pártok kölcsönös féltékenysége, amely bizonyára nem oszlik el egyhamar úgy a múlt emlékei, mint a jelen tapasztalatai folytán. Egyszóval a blokk létrejöttéről egyhamar nem lehet szó.

— Székrekedés. Oser bécsi professzor, a gyomor- és bélbajok hírneves szakorvosa, a FERENC JÓZSEF keserűvizet mindig a legjobb eredményre rendelte.

Aradi fiatalember Alexandriában.

(Levél az Aradi Közlönyhöz. — Milyen az élet az afrikai városban.)

Egy aradi fiatal ember hagyta el nemrégén szülővárosát, hogy boldogulást keressen Északafrika egyik legnagyobb tengerparti metropolisában: Alexandriában. — Schrank Sándor, az aradi Textilgyárnak volt a tisztviselője. Egy alexandriai terménykereskedőcég alkalmazta a fiatalembert és a vállalkozó ifjú rövid gondolkodás után itthagya Aradot, a családját és kivándorolt Afrikába. A napokban levelet kaptunk Schrank Sándortól. A levelet ezzel kezdi: „Ma kaptuk meg az Aradi Közlöny karácsonyi számát. Ilyen delikát cse megében régen volt része Alexandria magyar kolóniájának. Elképzelhető tehát, hogy sietett szét-szedni az a tizenhat magyar fiú az Aradi Közlönnyel, hogy mindenki egyszerre olvassa. Még nem fejeztük be az olvasást, de előre érzem, hogy a lap egyetlen betűje sem marad olvasatlanul. A mai posta legalább egy heti boldogságot jelent számunkra. Az a nagy öröm, ami az Aradi Közlöny érkezésével ért bennünket, arra készítetett, hogy lapjuknak az itteni viszonyokról tudósításokat küldjék.”

— A magyar kolóniában. — Írja Schrank Sándor. — tizenhatan vagyunk. Mindnyájan fiatalemberek, akik sokat várnak és remélnék az új hazánkban való letelepedésünktől. Vannak itt magyarok többben is: Orvosok, ügyvédek és kereskedők. Mindnyájan előkelő emberek, akik már évek óta élnek itt és azóta mindnyájan vagyont gyűjtöttek. Alexandria gyönyörű város. Szébbnél-szebb villák elképzelhetetlen pompával és fényvel berendezve és különösen az angolok csodálatos gazdagsága és fényűzése jellemzi a várost. Ez a fényűzés azonban nem az öltözködésben merül ki. Az angol nő régi divatú kosztümökben, lapos sarkú cipőkben és izléstelen kalapokban járnak. Egész napjukat sportolással töltik. A tengerparton hatalmas fényesen berendezett sportházuk van, amelyben tenniszpálya, golfpálya és a sportéletnek mindenféle eszközei rendelkezésükre állanak.

— Amikor megérkeztem, meglepett a város kulturája. Csodálkoztam, hogy nem látok félig meztelen négereket, nem kell félni a vadállatoktól, sőt még egyetlen egiptológust se láttam. Egyáltalában még semmit sem láttam abból, amit otthon Egiptomnak neveznek. De láttam hatszor akkora palotákat, mint Aradon. Láttam a legsötétebb négereket frakkban és lakcipőben sétálni és tegnap egy nagyon szomorú látványban volt részem: 10.000 vak ember tüntetését néztük végig Alexandria főterén. Legjobban meglepett az, hogy Alexandriában nincsen külön színház. Egy óriási moziépülete van, amely a modern építészet remeke, ahol színelőadásokat és a legmodernebb filmdrámákat játszókat le. A mozi páholyaiban hármassával, négyesével ülnek a lefátyolozott háremhölgyek. Férfiük különül egy közeli páholyban. Az arabok ilyen konzervatívizmusának érdekes ellentéte a modern filmtragédia. Nagyon sok szép nő van itt. A szépek lefátyolozatlanul járnak és mennél csunyvább a nő, annál sürűbb a fátyola. Dacára a sok nőnek, a férfiak mégis nőhiányban szen-

vednek. Mert a nagyszerű szépségű arab nőket lefoglalták az arabok, akik közül némelyiknek nyolc-tíz felesége van. Érdekes az európai szokásokkal ellentétben, hogy az itteni nők nem igyekeznek kihasználni a kedvező konjunkturákat. Itt nem szokás a nőket kísérgetni. Ha egy a szabályokkal nem ismerős férfi többet foglalkozik egy nővel, mint kellene, kész a házasság. De ez nem olyan veszélyes, mert rendszeren kijár a néhány száz font sterlingnyi hozomány. Az angol nők, mint már említettem, egyáltalában nem veszik tudomásul a divat hódításait. A görög hölgyeket arról lehet megismerni, hogy

mindnyájan kötött ruhában járnak. Most tél van, meztláb és kalap nélkül lehet az utcán szaladgálni, de a görög nők tudják, hogy a kötött ruha Európában téli divat, tehát viselik. A francia hölgyek kihasználják a legújabb divatnak minden raffinériáját. Hosszu szoknya, bőr kalap, sőt sárcipő is, ha kicsit ködös az idő. A hajfestés minden árnyalata jellemzi őket és a benszülöttek nagy megbotrámkozására még az arcukat sem átallják festeni.

— A farsang itt is hódít. Magyar bál, francia bál, angol bál és arab bál következnek egymásután. A bálakról és a többi érdekes eseményekről, amelyek biztosan érdeklik az otthoniakat, legközelebb írok, addig is üdvözölöm az aradiakat

Nincs háborus veszedelem.

(Bonar Law beszéde az angol parlamentben. — Anglia hajlandó aláírni a békeszerződést.)

Londonból jelentik: Az alsóház mai ülésén a trónbeszéd után a beszédéről keletkezett vita során Samuel Róbert kijelentette, hogy sok angol szíve a franciákhoz húz, azonban eszükkel nem követhetik a francia politikát. Macdonald munkásvezér afölött való elégedettségének adott kifejezést, hogy a király trónbeszédében nagyon szükszavu volt akkor, amikor a munkanélküliséget említette. Erre Bonar Law miniszterelnök azt válaszolta, hogy a munkanélküliség az utóbbi időben 25 százalékkal csökkent. Kijelentette a miniszterelnök, hogy meggyőződése és reménye, hogy nincsen háborus veszedelem és hangoztatta, hogy a törökök nem számíthatnak arra, hogy Nagybritánia a háborúba belefárad. Azt hiszi, hogy a francia kormány elhatározására az volt a döntő, hogy nem rendelkezik kielégítő garanciákkal. A Ruhr megszállásra vonatkozólag megjegyezte Bonar Law, hogy a francia közvélemény szerinte nem nyuszkol addig, amíg a Ruhr megszállás teljesen végrehajtva nincsen. Az ő felfogása azonban az

a kérdésről, hogy a megszállás az európai gazdasági életre nemcsak veszedelmes, hanem végzetes is.

Konstantinápolyból jelentik: Politikai körökben azt hiszik, hogy Izmed pasa, aki ajánlja a lausannei konferencia béketervezetének elfogadását, emiatt ellentétbe kerül Riza Nurival, aki ennek elvetése mellett szólal fel. Azt hiszik, hogy végül mégis csak Izmed felfogása fog győzedelmeskedni.

Lausanneból táviratozzák, hogy Curzon angol külügyminiszter Londonból táviratozott Harrington angol delegátusnak, közölje Izmeddel, hogy az angol kormány még mindig hajlandó aláírni az eddigi béketervezetet.

Londonból táviratozzák: A Daily Express jelenti Szalonikiból, hogy a görög hadsereg teljes hadikészültségben áll Szaloniki és a Marica között és csak az antant jeladására várnak, hogy a törökök ellen a hadműveleteket megkezdjék.

jele megnyilvánult rajta. Gondolkodása majdnem teljesen tiszta, csupán félénk még egy kissé, ami súlyos állapotának utóhatásaként tudható be. Valószínűleg rövidesen elhagyhatja a kórházat a beteg művész, de betegsége még tartósabb szanatóriumi kezelést igényel.

Kun Béla sikkasztott.

(Forradalmi törvényszék elé kerül)

Bécsből jelentik: Bécsi magyar kommunista körökben szenzációt váltott ki az a moszkvai hír, hogy Kun Béla, aki a közép-európai államok forradalmosítására irányuló agitációnak legfőbb intézője, a kezelésére bizott értékes valutákból sok milliót elsikkasztott és a lopott pénzt svájci és spanyol bankokban különböző árneveken a saját céljaira helyezte el. A szovjetkormány, amely Kun Béla egy volt bizalmasának besugása folytán szerzett tudomást a dologról, vizsgálatot rendelt el és ha a vizsgálat megerősíti a vádat, akkor Kun Bélát forradalmi törvényszék elé állítják. Ezt maga Lenin, Kun Béla eddigi protektora is követeli.

Barics állapota.

(Visszanyerte eszméletét a színművész.)

Barics Gyula állapotában az éj folyamán öröndetes javulás állott be. A művész állandóan eszméletlenül feküdt a kórházban és éber állapotban sem ismert fel senkit. Hangulata nyugodt volt, de nem fogadott el semmi táplálékot. Az elmúlt éjszaka folyamán hosszabb alvás után felébredt és csodálkozással tekintett szét rideg kórházi szobájában. Az ápolónő nyújtott felvilágosítást helyzetéről, ami láthatólag kellemetlenül érintette és elszorította. Táplálékot kért az ápolónőtől és egy pohár tejet ivott. Reggel nyugodtan aludt tovább. A reggel nyolc órai orvosi látogatás alkalmával dr. Löwinger Miksa kórházi főorvostól jobb helyiségbe való áthelyezését kérte. Kérelmét a főorvos azonnal teljesítette és még a délelőtt folyamán a kórház egy másik pavilonjába helyezték el Barics Gyulát. Itt két könnyebb beteg társaságában jól fütött és barátságosabb szobában van. Betegsége láthatólag megviselte a művészt, ma azonban a javulásnak minden

HIREK.

Befejeződtek az adófellebbezési tárgyalások.

Jelentette az *Aradi Közlöny*, hogy a múlt hét hétfőjén megkezdődtek az aradi pénzügyigazgatóságon az adófellebbezési tárgyalások, amelyeken a legutóbbi adó-kivetések alkalmával megállapított adók ellen benyújtott fellebbezéseket tárgyalják. A fellebbezési tárgyalásokat, amelyek egész héten, vasárnap is tartottak, ma fejezték be és azokon 259 fellebbezést intéztek el. A bizottság elnöke dr. *Moldován* Silvius törvényszéki elnök, tagjai *Marginean* Titus pénzügyigazgató és *Stan* Todor kerületi adófőnök, aladója *Macelar* Mihály, jegyzője *Paticiu* Pompeiu voltak. Most megkezdik azokat a kimutatási munkálatokat, amelyek alapján néhány nap múlva megállapítják, hogy a fellebbezett adók mostani tárgyalása milyen eredménnyel végződött.

— **A lengyelek orosz támadástól félnek.** Varsóból táviratozzák: A lengyel nemzetgyűlés mai ülésén a külügyi vita során a felszólalók aggodalmuknak adták kifejezést amiatt, hogy a moszkvai bolsevistakormány támadást készít elő Lengyelország ellen. A legnagyobb veszedelemnek azt tartják, hogy Szovjetország minden pillanatban szövetkezhetik a szorongatott helyzetben levő Németországgal. Ezért feltétlenül békés viszonyt óhajtanak Litvániával, amely kulcs Oroszország és Németország között. Korfany volt felsziléziai lengyel felkelővezér is volt miniszterelnök fontosnak tartaná, ha a franciák megegyeznének a németekkel a Ruhr-kérdésben, mert az volna a gazdasági béke alapja.

— **Óriási tüzvész** Bucarestben. Bucarestből jelentik: Tegnap óriási tüzvész dühöngött a Calea Rachován. A tűz a Traján-malomban keletkezett, amely teljesen leégett. A nagy szélvihar miatt a tűz átterjedt a malom mellett levő hatalmas fűrésztelepre is, melyben a lángok szintén nagy károkat okoztak. A tűzhöz kivonult a főváros egész tűzoltósága és csak így tudták nagynehezen megfékezni a veszedelem elterjedését. Kiderült, hogy a tüzet a malom irodájában áttüzsedett kályha okozta. A kár az eddigi becslés szerint két és félmillió lei.

— **Parlamentari bizottság** Zalaegerszegen. Budapestről jelentik: A zalaegerszegi internálótábornak parlamenti vizsgáló-bizottság által való meglátogatását a multkori sikertelen út miatt február 22-re ismét kitűzték.

— **Szászok a német felirások mellett.** Nagyszébenből jelentik: A német nemzetiségiek tanácsa tegnap ülést tartott, melyen foglalkozott a hatóságnak ama rendeletével, hogy a cégtáblákat változtassák meg román felirásokra. A gyűlésen elhatározták, hogy lépéseket tesznek a rendelet visszavonása érdekében, mert azt akarják, hogy a városnak hagyják meg továbbra is a német-szász jellegét.

— **Országos zsidó-kongresszus.** Bucarestből jelentik: A romániai zsidók országos kongresszusát a kormány február 18-ára engedélyezte.

— **Nyugdíjazott magyar tisztviselő.** Marosvásárhelyről jelentik: Marosvásárhely közönségét ma kellemetlen meglepetés érte. A megyei árvaszék vezetőjét, Sós Károlyt, aki egyike a legrégebb magyar tisztviselő-

lőknek, nyugdíjazták. A nyugdíjazás március elsejére szól.

— **Eljegyzés.** Fekete Tivadar, az Aradi Közlöny belső munkatársa ma Baia Herculianében (Herkulesfürdőn) eljegyezte csikszentgyörgyi Tompos Ellát, az aradi színház drámai művésznőjét.

— **Budapesten elmúlt az árvizveszedelem.** Budapestről táviratozzák: A Duna Pesten 111, Óbudán 119, Újpesten pedig 157 centiméterrel apadt. Az alsórakpart már teljesen száraz. Újpesten nyolcvankilenc ház került víz alá, amelyekben kétszáztizetheten laktak. A főtí és a megyeri utat mára sikerült vízmentessé tenni. De a lakókat még nem költöztették vissza a volt árterületen levő házakba közbiztonsági szempontok miatt. A megrongált vízművek javításához ma még nem tudtak hozzáfogni.

Budapestről táviratozzák: Az újpesti és a megyeri árterületen az apadás következtében már csak egy utca van víz alatt, a többiekben levő házakba már visszaköltöztek a lakók. A budai raktárakból kihordott árukat is kezdik már visszahordani. A keresztény községi párt értekezletén Folkusházy Lajos alpolgármester kijelentette, hogy a székesfőváros legközelebbi közgyűlésén új védőgát építését fogják javasolni. Az óbudai védőgátat pedig tovább fogják építeni.

— **Petőfi-estély** Székelyudvarhelyen. A székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium tanári testülete és ifjusága fényes anyagi és erkölcsi sikerű ünnepel áldozott Petőfi emlékének. Fazekas Gáspár tanárnak a költő verseiből vett idézetekkel tarkított beszéde nagy hatást keltett. Az est fénypontja Herczeg Ferencnek irodalmi értékű egyfelvonásos darabja, „A költő és halál” képezte Bálint József Petőfi-alkításában, melynek kiválóságát a közönségnek szünni nem akaró tapsvihara bizonyította. Biró Lajos, Szász József, Vass Márta, Szakács Méci és Verner Sándor szép alakításaikkal emelték a darab sikerét. Székelyudvarhelyen a darab olyan sikert ért el, hogy a közönség kívánságának engedve, f. hó 18-án Herczegnek ezt a darabját megismétlik.

— **Tartózkodási engedélyük** ügyében 16-án a következők jelentkeztek az aradi állambiztonsági hivatalban: Herczog Imre, Moravec Lajos, Fock József és neje, Pavlovits Gyula, Lufier Margit, Tóth József, Kincses Antal, Maisin József, Hurth Ernőné, Granzsi Gh., Gergely Sándor, Markovits Márk, Kis Albertné, Kersi Elemér, Kunár Bertalan, Szilágyi Erzsébet és Schwarz Lipótné.

— **Az Aradi Hajós-Egylet** február-hó 18-án megtartandó jelmezestélyére karzatjegyek Kell és Krausz cégnél kaphatók.

— **Tömeges hamisított tej** Aradon. Az aradi államrendőrség ma délelőtt meglepetésszerű razzitát tartott. Nemcsak a piacokon, hanem az utcákon és házakhoz járó asszonyokat is igazolásra szólították fel a rendőrség emberei. Több mint száz asszony árult tejet igazolvány nélkül. A lefoglalt tejmennyiséget a vegyvizsgáló állomásra küldték, ahol kiderült, hogy nyolcvan asszony hamisított tejet árult. A hamisított tejet megsemmisítették és az árusító asszonyok ellen megindult a leghigorubb rendőri eljárás.

— **Egyedül „Olla”** gummi föltétlenül megbízható

Báró Groedel milliárdos kártyavesztesége

(Egy bécsi klubban, másfél milliárdot veszített a fabáró.)

(Az *Aradi Közlöny* bécsi tudósítójától.) A báró *Groedel*-család idősebb tagjai, akik fákból, erdőkből egymásra halmozták a milliókat, aligha gondolták, hogy lesz családjuknak egy tagja, aki anynyira beleszédül a mai könnyelmű világba, hogy *egy éjszaka másfél milliárdot veszítsen el* abból a pénzből, amit az öreg *Groedelek* bizonyára nem egyszer erőszakos módon halmoztak össze. A bécsi társaságot a mai kártyaőrületben is példátlan kártyabotrány foglalkoztatja. Nem kevesebb, mint másfél milliárdos kártyaveszteségről van szó. A botrány szenvedő hőse báró *Groedel* Albert, akit a bécsi társaságokban, de különösen a körök kártyázói nagyon jól ismernek. Báró *Groedel* egy előkelő társaskörben, a *Wiener Clubban* egyetlen éjszaka veszítette el a másfél milliárdot. A botrány csakhamar kipattant és a rendőrségnek is tudomására jutott. A följelentést egy hölgy tette meg, akinek a férje is egész éjszakákat szokott ebben a klubban a bakkasztal mellett eltölteni és őt emiatt

teljesen elhanyagolta. A rendőrség a feljelentés folytán utánajárt a dolognak és kimerítő adatokat szerzett be arról, hogy a bécsi előkelő klubokban milyen élet folyik. *Schober* rendőrfőnök, miután a bárót kihallgatta, maga elé idézte Bécs három legelőkelőbb klubjának: a *Jockey Clubnak*, a *Wiener Cerclenek* és a *Wiener Clubnak* igazgatóit és közölte velük, hogy hiteles följelentések fekszenek előtt te arról az űrletről, ami a három klub kártyaszobáiban észak-éjszakára lejátszódik. A most történt eset alkalmul szolgál arra, hogy könyörtelen szigorral elfojtsák a hazárdjáték elfajulását. A rendőrfőnök kijelentette, hogy a magánházakban folyó kártyacsatákat szétgraszálja. A hivatásos kártyázókat pedig, mint notórius dologkerülőket a toloncházba juttatja. *Groedel* Albert bárót egyébként nem fogja tönkretenni a másfél milliárdos kártyaveszteség, mert csak Angliában mintegy 600.000 angol fontot érő vagyona van.

— **A Kölcsey-Egyesület** vasárnap irodalmi délutánjának két érdekessége is lesz. H. Harmath Józsa fog ismert művészetével néhány eredeti Dálnoki-Nagy Lajos verset és Verleine fordítást bemutatni. A másik irodalmi érdekesség Rostand Chantecler-je lesz. A gyönyörű költői művet dr. Nagy Orbán fordította le magyar nyelvre s ugyancsak ő mutatja be majd egy szabad előadás keretében. A délután műsorát Kauffmann I. művészi énekszámait fogják még kellemesen kitölteni.

— **A főúton nem építhető ideiglenes üzleti bódé.** A napokban foglalkozott az Aradi Közlöny azzal, hogy a város építészeti bizottságához kérvényt nyújtott be Gartner Lipótné, aki a Bul. Regele Ferdinánd (Boros Beni-téren) ideiglenes üzlethelyiségek részére bódét szándékozik építtetni. Azonkívül egy új utca nyitása iránt is érkezett előterjesztés. Az építészeti bizottság tegnapi ülésén foglalkozott ezekkel a kérdésekkel és úgy határozott, hogy nem javasolja a tanácsnak az üzlethelyiségek építését, mert a városi építési szabályrendelet értelmében földszintes házakat a főúton nem szabad építeni. A Kismolnár-utca hosszabbítását célszerűnek találta a bizottság, mert ezzel nagyobb háztelkeket nyer a város, amelyekre többen akarnak házakat építeni. A bizottság ebben az irányban előterjesztést tett a tanácsnak.

— **Tüntetés** Sapiha érsek ellen. Krakóból táviratozzák: Tegnap este a Miczkiewicz-téren a szociáldemokraták népgyűlést tartottak, amelyen az ellen tiltakoztak, hogy az elnöki Niewiadomskiért rekviémetek tartottak. A népgyűlésen résztvettek zárt sorokban Sapiha érsek palotája elé vonultak, amelyet kövekkel megostromoltak. A tüntetők ezután megdobálták a Ferenc-rendiek templomát, amelyben délben Niewiadomski lelki üdvéért gyásztisztvisletet tartottak. A tüntetés alkalmával egy mozaik-kép megsérült. A rendőrség szétszórta a tüntetőket.

— **Felfedezték az influenza bacillusát.** Newyorkból jelentik: A Rockefeller-intézet két tudósa: Gates Frigyes és Olitska Péter orvosok felfe-

dezték az influenza bacillusát. A két tudós kijelentette, hogy a bacillus oly kicsi, hogy ezerszeresen kell nagyítani, ha észre akarják venni. Megállapítást nyert, hogy mindezekig csak epidemikus influenza eseteiben található fel, akkor is csak a betegség első 36 órájában. A bacillus az orrban és gégeben tanyázik.

— **Újból maximálták a kávéházi árakat.** Dr. Robu János főpolgármester február 12-től kezdődőleg újból maximálta a kávéházi árakat és egyes cikkek árát kisebb mértékben emelte. A maximálási rendelet azonban nem intézkedik arról, hogy megmarad-e a kávéházak tulajdonosainak az a joga, hogy az árakat este 10 órától husz százalékkal emeljék. Reméljük, hogy a főpolgármester a közönségnek ezt az illetéktelen megterhelését tovább nem engedélyezi, mert a drága kávéházi árak amúgy is súlyos kiadástöbbletet jelentenek a kávéház vendégeinek.

— **Meghalt a legöregebb bélyeggyűjtő.** Londonból jelentik: Mr. J. C. Sidbotham, a régi filatelisták iskola ismert művelője, talán a világ legöregebb bélyeggyűjtője, nemrégiben meghalt. Sidbotham 1840-ben született, tehát épp olyan idős, mint a világ legelső levélbélyege, az angol fekete egypennys bélyeg. A bélyeggyűjtés 1862-ben vette kezdetét, de Sidbotham már 1858-ban látott hozzá híres gyűjteményének megalapozásához. Ezt a gyűjteményt

mely számtalan ritkaságokban bővelkedett, köztük a világhírű „O'Connel-Essal”-bélyeg is, 1830-ban eladta. Tíz évvel később új gyűjtésbe fogott, melyben csak az 1896-ik évig, tehát a magyar millenniumig terjedő kibocsátásokat gyűjtötte. A gyűjtést halála napjáig folytatta és szintén rendkívül gazdag és filatelista értelemben veti ritka anyagot foglal magában.

— **Megszüntetik a vizumot** — Hollandiában, Bécsből jelentik: Hollandia kormánya elhatározta, hogy a nemzetközi utazások megkönnyítése céljából a beutazási engedélyeket és vizumokat lehetőleg fokozatosan megszüntetik. Ebből a célból tárgyalásokat kezdtek Anglia, Belgium, Franciaország, Svájc és Spanyolország kormányaival. A tárgyalások eredményre vezettek és ennek következtében Hollandia és az említett öt állam között február 15-én a vizumok megszűnnek és Hollandia polgárai minden beutazási engedély nélkül utazhatnak ebbe az öt nyugati államba és viszont az öt állam polgárai vizum nélkül léphetik át a németalföldi határt. Hollandia ezt az akcióját most ki akarja terjeszteni a többi európai államokra is és éppen ezért legközelebb tárgyalásokat szándékozik kezdeni a különböző európai államok kormányaival.

— **Kemal basa házassága.** A múlt héten jelentették, hogy Kemal basa Szmírnában megnősült. Erről az érdekes házasságról most a párisi lapok a következőket írják: Kemal basa feleségét Latif Hanumnak hívják és apja durgazdag földbirtokos, akinek birtokai Szmírna közelében fekszenek. Csak Kemal basa legbizalmasabb emberei tudták a készülő frigyről, amely azért történt meg olyan hirtelen, mert az angorai kormány sürgősen hazahívta Kemal basát, aki már a feleségével akart hazatérni. Az esketést a szmírnai főmufti végezte és Kemal basa részéről mint tanúk Kiazim basa tábornok és Feyzi bég vezérkari főnök, a menyasszony részéről pedig a szmírnai kormányzó és Kemal basa szárnysegéde szerepeltek. A házasságkötés szigorú mohamedán ritus szerint folyt le.

Irodalom, művészet

Tanárok az irodalomban.

Lázonganak a francia professzorok.

Párisból jelentik: A francia filozófiai tanárok elégedetlenek, sőt felházták. Ugy találják, hogy a jelenkori irodalom tulságosan nevéseges szerepet oszt nekik. Egészen hihetetlen, mily sok filozófiai tanár szerepel jelenleg a francia színpadon és a most megjelenő regényekben. Francois de Curel „A bölcs mámor” című legújabb darabjában amelyet mostanában játszanak a Comédie Française-ben, szintén szerepel egy ilyen filozófiai tanár. Ez is olyan, mint a többi: ügyetlen, gyakorlatiatlan, a világtól távolálló, egy szóval nevéseges ember, akit a többiek háttérbe szorítanak, akitől az asszonyok elfordulnak. A francia közoktatásügyi minisztériumnak egy magasállású hivatalnok, Paul Allard „Az egyetemi élet” című folyóiratban most hangosan tiltakozik a sértő legenda ellen. Azt bizonyítja, hogy érkezett már annak az ideje, hogy fellázdjanak a rendszeres rágalmazás ellen mindazok az áldozatok, akik gondolataikkal javítani akarnak az emberiség sorsán. Paul Allard kimutatta, hogy a rágalma-

zást nemcsak a filozófiai tanárok ellen folytatják, áldozataik ennek az összes intellektuálisnak. És annál nehezebb védekezni ellene, mert be kell vallani, hogy ők maguk is okai a rágalmazásnak. Nem a műveltség gyűlölete üldözi őket, amint ezt elméletileg gondolhatná az ember, maguk az intellektuálisok azok, akik a legborzalmasabban gúnyolják az intellektuálisokat. Nincs még egy olyan hivatás és pálya, amelyből annyira hiányozzék a szolidaritás érzéke, mint éppen ebből. Az intellektuálisok valóban krónikus szerénységben szenvednek. Ha valamelyik közülük megkísérli, hogy dicsőítse a tevékenységét, kollégái rögtön rendre utasítják. Így történik, hogy a színadab- és regényírók állandóan oly típusokat mutatnak be az intellektuálisok közül, akik pedánsak, akik kétkednek az életben és önmagukban akik komédiásai az irodalomnak és tudományoknak.

* **A városi színház heti műsora.** Csütörtök: Aranymadár. C. bérlet. Péntek: Aranymadár. A. bérlet. Szombat: Aranymadár. B. bérlet. Vasárnap délután: Hazudik a muzikaszó. Este: Aranymadár. C. bérlet.

* **Egész héten az Aranymadár kerül színre a városi színházban** minden este zsufolt nézőtér gyönyörködik a nagyszerű Zerkovitz-ujdonságban. Csütörtök, péntek, szombat és vasárnap kerül még színre az Aranymadár. Mind a négy estére a még megmaradt jegyek a színház pénztáránál válthatók.

* **Hazudik a muzikaszó új szerep osztásban kerül színre vasárnap délután.** Selmezy Mihály szerepét Bánász István, a színház új komikusája vette át és új táncbetanulásokkal vasárnap délután tűzte műsorra a darabot az igazgatóság. A Hazudik a muzikaszó többi szerepeit Halmos Mici, Balogh Böske és Galetta Ferenc játsszák.

* **Ma este tartja Helga Noerisson egyetlen klasszikus táncstélyét a Kulturpalota nagytermében.**

* **Szuhanek Oszkár és Tóth Gyula festőművészek műveinek kiállítása a Kulturpalotában,** melynek vasárnapi verniszsza számos aradi műértő élénk érdeklődése mellett folyt le, igen látogatott. — A kiállítás díjtalanul megtekinthető naponta délelőtt 10—1-ig, délután 3—6-ig.

* **Helga Noerisson a legnagyobb, legcsodálatosabb és a legszebb táncművész ma, csütörtökön este mutatkozik be az aradi közönségnek, melynek nem volt még alkalma olyan táncművészetben gyönyörködni, a milyent Noerisson fog bemutatni. Az estély kilenc órakor kezdődik és jegyek a Bloch-cégnél még kaphatók.**

* **Nagy Géza fényképész műterme állandóan d. e. 9-től d. u. 6 óráig (vasárnap és ünnepnapokon is) a közönség rendelkezésére áll. Műterem: Arad, Bul. Reg. Maria (v. Andrassy-ut) 22. sz., földszint, meggyházzal szemben.**

* **Környei Aradon.** Környei Béla, kinek emlékezetes, felejthetetlen sikerei voltak egész Európában és évekig a budapesti nagy Opera tagja volt, mielőtt Amerikába végleg elköltöznék, egyetlen hangversenyre sikerült Arad részére lekötöni. A nagyszerű tenoristát öt évre szerződtette a Newyorki Metropolitan Opera-ház igazgatósága. Aradi hangversenye február 22-én lesz. Jegyelőjegyzés Blochnál.

Rablótanya a Neptun pénztárában.

(„Fel a kezekkel” — Két betörő elfogatása.)

Az aradi államrendőrség a napokban izgalmas körülmények között tartóztatott le két veszedelmes gonosztevőt: Simonics Antalt és Nagy Istvánt. Az utóbbi időben elkövetett számos betörés fokozott éberségre készítette az aradi rendőrség detektívjeit. Az egyik detektív napok óta figyelemmel kísért egy gyanúsan költökező embert, akit nyomon követett és sikerült megtudnia, hogy a Marospart valamelyik eldugott helyén tölti éjszakáit. Egy éjszaka nyomon követve meglátta, hogy a gyanús ember a Neptun-fürdő épületében tűnt el. Másnap a Neptun-fürdőben elrejtőzve várta a detektív. Körülbelül 12 óra tájban három sötét alak surrant be a pénztár helyiségébe, ott gyertyát gyújtott és a gyertya fényénél pénz osztással foglalkozott. A detektív előrántotta revolverét és hirtelen kinyitotta az ajtót.

— Fel a kezekkel, — kiáltott rájuk.

A megrémült emberek feltartották kezüket. A detektív egyedül lévén igen kellemetlen helyzetbe került.

Üldözés a háztetőn.

(Izgalmas hajsz a rabló után).

Párisból jelentik: Moziba illő üldözéssel tettek ártalmatlanná Párisban két gonosztevőt. Louis Reulle 3000 frankot vett fel egy fogorvostól s éppen távozóban volt, mikor a lépcsőházban két revolveres férfi megtámadta. A rablók megtámadták, a revolver agyával a halántékát ütötték. Reulle azonban az ütések dacára ki tudta szabadítani magát és védekezett. Mikor a merénylők látták, hogy a közönség észrevette az esetet, mekkülésre gondoltak. — Egyikük, mintha semmi se történt volna, beült a fogorvos várószobájába s leült a páciensek közé, mintha aki csak azt várja, hogy rákerüljön a sor. A lépcsőházba csödülők közül azonban néhányan észrevették a furfangot, utána mentek s rázárták az ajtót. Közben a közönség a másik rablót vette üldözésbe. Egy labdarugó-bajnok már meg is ragadta, de a gonosztevő rálőtt és kiszabadult. Ezután izgalmas hajsz kezdődött, a rabló utcákon, házakon keresztül rohant, egy biciklistát leütött s elvette a gépét, több szörösen lövöldözött az utjába állókra, végül pedig egy háromemeletes lépcsőn rohant fel. Üldözői ide is követték, mire egy padlásszó bába rohant, melynek ablakán a háztetőre csuszott. Innen azonban sehová se nyílt útja, üldözői már kísérletet tettek, hogy kötelekkel s létrákkal behatolják a kerítésre, mire a rabló odakiáltott:

— Elve nem kaptok meg és so se fogjátok tudni a nevemet! s azal köbe lötte magát, fenyegetés

került, mert belátta, hogy a köromsötét éjszakában lehetetlen a három embert bekisérnie és igen ötletesen segítette magát. Szerencséjére megfelelő mennyiségű kötél állott rendelkezésére. A kötelel átadta az egyik embernek, aki a rámeredő revolvercső kényszerítő hatása alatt összekötözte másik két társának a kezét. Azután a detektív az ő kezeit kötözte össze és mind a három embert sikerült a rendőrségre kísérnie. Az egyik Simonics Antal, a másik Nagy István, akiknek tizenkét, legutóbb elkövetett betörés büntette terheli a lelkiismeretüket. A harmadikról kiderült, hogy véletlenül került a betörők társaságába s azelőtt nem is ismerte őket és nincs kizárva, hogy a betörők őt is ki akarták fosztani. Ezt az elfogott embert kelő igazolás után szabadonbocsájtották. A ma délelőtti kihallgatásnál Simonics újabb két betörést ismert be. Ő fosztotta ki a Wiesner fakereskedő-céget és ő tört be Pataki Emilnéhez, ahonnan több mint tízezer lei értékű ruhásműt lopott el. Simonics és Nagy vallomása alapján a rendőrség most állítja össze a betörők bünlajstromát és nyomozást vezet abban az irányban, hogy a két elfogott embernek vannak-e bűntársai?

azonban nem vált be, mert a társai révén a rendőrség rövidesen megállapította a személyazonosságát.

Utlevélkre vizumot 55 Leiert legpontosabban leggyorsabban a KELET-hírlapiroda szerez, Str. Alexandri Salacz-u. 1

Apró hirdetések.

Alkalmazás.

JÓLFOZÓ esküszó jó bizonyítvánnyal felvétetik. Cim a kiadóban. 4000

OVADÉKKÉPES ügynökök magas fizetéssel felvétetnek. Braun, Strada Banatulul 2. 731

KIFUTÓ fiu, vagy leány felvétetik „Spárta” szövődiparban Bohus-palota. 13191

SZOBALÉANY, gvakorlott és megbízható urasági házba felvétetik. Cim Kelet hírlapiroda. 13058

SZÖNYEGKÉSZÍTÉSHEZ tanuló lányok jó fizetéssel felvétetnek Fischer Eliz-palota, Posodion. 748

JAVÍTÓ varrónő, ki mindent varr, ajánkozik házakhoz. Cim a kiadóhivatalban. 13354

FIATAL HÁZASPÁR keresetlik házmesteri és szobalány teendők végzésére Strada Cloca (Szent László-utca) 4. szám. 750

HÁZVEZETŐNŐNEK ajánkozik Intelligens nő, aki gazdasághoz is ért. magányos urhoz. Cim Wallinger hirdetőjében 13191

SZAKÁCSNÓ éves bizonyítványokkal március 1-re állást keres. Cim Wallinger hirdetőjében. 13192

KÉTTÁGU családnöz főzéshez segédkező asszony, vagy gyermektelen házaspár magánházhöz házmesternek felvétetik. Cim Wallinger hirdetőjében. 13192

IDŐSEBB nőt keresek egyéves kisfiam mellé magas fizetéssel. Csak gyermekszerezni jelentkezzon. Mairovitz, Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 11. I. 12-2-ig. 13354

ÜGYES, jóra való szakácsnő, ki a román nyelvet bírja, felvétetik Minerva-gyógyszertár. 13059

FIATAL LEANY szobalélynak felvétetik Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 3. I. em. 754

MINDENBES főzőnő azonnal felvétetik. Str. Cotului (Könyök-utca) 4, emelet. 753

SZOBALÉANY keresetlik azonnal! belépésre. Str. Greceanu (Perényi-utca) 5, földszint balra. Jelentkezni 2-3-ig. 761

DEUTSCHE Kindergärtnerin wird zu zwei Jährigen Kinde gesucht. bei Frau Löbl, Piata Avram Iancu 17. 759

Vétel és eladás.

BRONZ SZOBROK, ezüst leveses kanalak, tejszerítő kanál, karlsbadi porcellán tálak, majolika kulacs, majolika asztal, festmények, bronz fall díszek, dísz tárgyak, függönyök, villany szamovár, arany karcsatva stb. eladók. Str. Consistoriului (Batthyány-utca) 28., I. em. 1000

SZORMÉ róka, vadmacska, 6x, kidolgozva eladó. Látható 11-12-ig Str. Horia 2. házmesternél. 755

ADOK ÉS VESZÉK antik butorokat, modern ebédő, háló, úriszoba, irodai berendezést, író- és varrógépet, pénzszekrényt, szőnyeget, festményeket, tükörket, zongorát, Garai butortárat, Calea Banatului (Asztalos Sándor-utca) 5. 747

JECOMAUTIN kellemes ízű, kiváló csont és vérképző, hízoló Vitamin, dus phosphorsavas csukamájolaj. Gyenge, vérszegény, rossz étvágyu gyermekeknek, lábadozóknak, szoptató anyáknak. Dr. Földes Béla gyógyszerháza Arad. 749

ÜRES olajos és fagyos hordók eladók Fedol-gyárban. Strada Dobra (Boezkó-utca) 5. sz. 13058

GYÖNYÖRÜ eredeti Komáromi-Katz Endre-féle festmény, egy Gobelin-kép eladók. Cim Wallinger hirdetőjében. 13192

MINDENNEMÜ ÉKSZERT. gyöngyöket, legmagasabb árban vesz Salon Artistique Buiev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. 12021

UJ gyermekkosci, olasz mesterberedtt eladó. Gyermekkosci mindennemű javítását vállalom. Str. Bolintineanu (Árany János-utca) 1. Fűtőszegvár mögött. 760

ELADO: Modern ház hegyalján jó közlekedéssel nyaralásra kiválóan alkalmas, a lakás kettőbe is osztható, — 6 holdas szőlő lakással és minden felszereléssel. Előjegyzésben magán, bérházak és szőlők. Sertés sovány néhány száz és hízottak — Complet sötét háló, moket sealon, szalon garnitúra teljesen új, nagy perzsa szőnyeg, rooooo kereti nagy tükör, vitrin, plus ebédő divány, 2 kis szmirna. Keresünk helyben egy és két lakásos házakat várososhoz közel. Kérégyártó berendezést, 2 asztalos gyalupadot, elcserelehető Ilona-utcai jó lakás beljebb fekvő 2-8 szobás lakásért. „Megbízás” vállalat Str. Horia (Széchenyi-u) 2.

VILLANY MOTOR 1 drb. 3/4 lóerős, 1 drb. 2/4 lóerős, 1 drb. Cukor-örölgép, 4 mtr. hosszú transmissió és 1 mogyoró daráló eladó. Biró és Társ Str. Certeastilor (Szent Pál-utca) 13. 13515

NAGY ebédő szőnyeg 8000 leiert eladó. Comissió Bul. Reg. Maria (Andrássy-tér) 20. szám, az udvarban balra. 757

YOST eredeti festékpárnák Klasszikus a legjobb carbonpapir kaphatók Szegfü irodágyvállalatnál Luther-utca 1. Telefon III. 13781

FIATAL 8 HP. Máv. cséplőgarnitúra társas viszony megszűnése miatt és 6 HP. magányos Máv. cséplőszekrény gyűrtkenésű, kedvező fizetési feltételekkel azonnal eladó. Pálfi Sándornál, Nagyzerind. 688

EGY szép modern ebédő teljes berendezéssel, egy szalon és kerti garnitúra eladó. Aradul-nou (Uj-Arad, Templom-utca. 712

WIESE, WERTHEIM, ARNHEIM stb. kis és nagy cassák alkalmi eladása. Megtekinthető Bodnár irodagyvállalatnál, a főpostával szemben. 717

ZONGORÁKAT ÉS PIANINOKAT keresünk megvételre. Cim Savoy-cég (kereskedelmi iskola mellett). 13781

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgösen keresünk antik butorokat, perzsa szőnyeget, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcellán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon, Ortutay-palota. 13578

MŰTÁRGYAKAT: porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyeget, ezüst gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Buiev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

GYÖNYÖRÜ utazó bőrönd, eladó. Cim: Wallinger hirdetőjében. 13191

Ingatlan.

EGY magas földszintes bérház 5 szoba fürdőszoba, eselédzoba, konyha, élőkamra és üvegezett folyosóból álló lakással, istállóval, kocsiszinnel (autógarage) eladó. Cim a kiadóban. 656

A VASUT állomás közelében Str. Elena (Gizella-u.) 1. számú sarokház 2-3 szobás lakással világos nagy pinoékkal elköltözés miatt eladó. 702

MAGAN- ÉS BÉRHAZAKAT keresünk megvételre. Cim Savoy-cég. (Kereskedelmi iskola mellett.) 13781

HÁZAT veszek azonnal modern négy szobás lakással. Ajánlatokat vételárral „Készpénz” jelleggel kiadóhivatalba kérek. Ügynökök kizárva. 745

BELVÁROSBAN két 3 szobás, fürdőszobás modern lakásból álló ház istállóval, kerttel 280 ezer leiert eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 13002

SZŐLŐ Paulison 12 katasztrális hold, faluban 5 szobás átvehető lakással bíró ház teljes felszereléssel 350 ezer leiert sürgösen eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 13002

BÉR- és magánházakat, földet, szállókat, üzleteket keresek megvételre. Komoly vevőim vannak. Díjtalan előjegyzés. Haász-iroda, Str. Romanului (Zrinyi-utca) 6. szám. 13515

Üzletek.

JÓFORGALMU sarok vendéglő a vasút és waggonygyár mellett házsal, nagy tálakkal, azonnal eladó. Cim kiadóban. 608

VENDÉGLŐ állomás közelében nagy forgalommal, lakással. — Elősmert nagyforgalmu vendéglő, nagy ital fogyasztással 50 ezer leiert. — Házak kintő forgalmu üzletekkel. — Két földszintes ház 8 szobás, fürdőszobás lakással, piac tértől pár peronyi távolságra. — Sarokház 2 üzlettel, mely 15-20 ezer leiert jövedelmez havonta. Bér- és magánházak 8-7 szobás lakásokkal. — Mű- és gőzmalomok 300 ezer leiert 2 millió leiert eladók. Haász-iroda, Strada Romanului (Zrinyi-utca) 6. 13515

Különféle.

EZERJÓFU gyomorségek, pártatlan hatásu szer gyomor és bélbántalmak, étvágytalanság, hányinger, felfuvtóság, emésztési zavaroknál. Dr. Földes gyógy szerár Aradon. 10831

IRÓGÉPET KÖLCSÖNBE keresek felelősség mellett egy hétre. Ajánlatokat kölcsöndíj megjelölésével a kiadó továbbít. 717

SZARAZ RAKTARAK a Fő-tér közelében kiadók. Bővebbet a „Flóra” hírdőgyárban. 742

TATOS MIHALY lakik Str. Trompetei (Trombita-utca) 32. Kéri a jószívű emberek segítségét, hogy az éhenhalástól családját megtudja menteni. Ő maga hónapok óta ágyban fekvő beteg. 100

KITÜNŐEN jövedelmező fűszer, hentes és korcsma üzlethez tökéletes társ kerestetik. Cim kiadóhivatalban. 753

Erdély egyetlen gyöngyházgomb-gyára

ajánlja kitűnő és olcsó gyártmányait. — Főelárusítóhely: FINKELSTEIN-cégnél, Arad, Calea Banatului (Asztalos S.-u.) 4. 740

Adolf Lusztbáder

Ingatlanforgalmi iroda 246
Arad, Str. Deseanu (Révay-u.) 2.
Elfogadok megbízásokat házak, szállók és birtokok eladására. Előjegyzésben több kisebb-nagyobb bér és magánház.

Architekt
EMIL TABAKOVITS
Építész. 680
Műszaki iroda: Arad, Piata Catedrale (Tőkölly-tér) 2/a.
Az építkezéssel kapcsolatos tervezési és kiviteli (új-építkezés, átalakítás, tartozás stb.) munkálatokat a legelőnyösebb feltétellel vállalja.

Mappa, papír

és kazette-ujdonságok, alumínium evőeszközök, acéláru és norinbergi cikkek napi áron alul kaphatók 789
Finkelstein-cégnél
Calea Banatului (Asztalos Sándor-utca) 4.

Budapesti elsőrendű fakereskedő cég

kitűnő helyen fekvő,
iparvágányos rakterülettel
átvonnó jelentékenyebb erdélyi fatermelő cég faanyagjainak beraktározását és haszonrészesezésére legelőnyösebb értékesítését.
Készpénzesítéget megfelelő garancia mellett folyóat. Felvilágosítással szolgál
L. Ehrenfeld, Aradon, mure Körház-utca 4.

Aki jól és olcsón akar vásárolni, Linoleumárut

okvetlen keresse fel az új Linoleum üzletet, Str. Netianu (Fórray-utca) Hunyadi-palotában, ahol mindenféle Linoleum szőnyeget, viaszos terítőket és bőrvásznakat óriási választékban talál. Szives partitóját kic: Krámer Béla!